

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobkyně: **Mgr. J. P.**, zast. JUDr. Boleslavem Pospíšilem, advokátem, se sídlem Brno, Malinovského nám. 4, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, o zvýšení důchodu pro bezmocnost, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 27. 11. 2006, č. j. 33 Cad 171/2006 – 25,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalované ze dne 14. 6. 2006, č. X, byla zamítnuta žádost žalobkyně o zvýšení důchodu pro bezmocnost pro nesplnění podmínek ustanovení § 70 odst. 1 písm. b) z. č. 100/1988 Sb. V odůvodnění rozhodnutí je uvedeno, že podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Brno – město ze dne 17. 5. 2006 je žalobkyně nadále částečně bezmocná.

Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně žalobu, v níž především namítala, že žalovaná zamítla její žádost jen údajným nesplněním podmínek § 70 odst. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Sb., ačkoliv toto ustanovení určuje jen výši finančních částek. Z uvedeného rozhodnutí se ovšem nedozvěděla podmínky, které pro uznání převážné bezmocnosti nesplňuje. Dále namítala, že ochrnuté nohy jí zeslábly natolik, že není schopná chůze s oporou hole a je nucena používat francouzské hole. Ty se však také příliš neosvědčily, neboť slábnoucí nohy se jí podlamují v kolenou a padá, protože ochrnuté ruce ji neudrží. Padání zabrání jen druhá osoba. Poukazovala na to, že samostatné chůze mimo byt není schopná, doma ji převážně vykonává „po čtyřech“. Dále poukazovala na ochrnuté prsty obou rukou, které ztratily sílu a úchopovou schopnost drobných předmětů, kdy není schopna

bez pomoci druhé osoby se obléknout, zapnout knoflíky, zipy, zavázat tkaničky nebo zapnout přezky na botách. Pomoc druhé osoby potřebuje i při jídle, nemůže si sama ukrojit sousto. K tomu se přidružily i další zdravotní potíže, jako vysoký krevní tlak, deprese a bolestivost svalů, kloubů a páteře. Uvedla, že se zamítnutím žádosti nesouhlasí, neboť již v roce 1995 vystavila MUDr. T., odborná lékařka Neurologické kliniky FNŠP v Brně – Bohunicích pro Městskou správu sociálního zabezpečení v Brně posudek o jejím zdravotním stavu, na jehož základě jí byl vystaven průkaz mimořádných výhod 3. stupně. Navrhovala, aby napadené rozhodnutí bylo zrušeno a věc byla vrácena žalovanému k dalšímu řízení.

Krajský soud v Brně po provedeném jednání rozsudkem ze dne 27. 11. 2006, č. j. 33 Cad 171/2006 – 25, žalobu zamítl a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ve svém rozhodnutí vycházel z obsahu posudkové dokumentace, lékařského nálezu pro zjištění bezmocnosti ze dne 9. 2. 2006 a z posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, pracoviště v Brně ze dne 19. 10. 2006. Po zhodnocení všech provedených důkazů vzal za prokázané, že žalobkyně k datu vydání přezkoumávaného rozhodnutí neplnila podmínky pro přiznání zvýšení důchodu pro převážnou bezmocnost, ale nadále plnila podmínky částečné bezmocnosti, kterou již pobírá. Poukázala mimo jiné na to, že posudky pořízené před správním orgánem lékařem Městské správy sociálního zabezpečení i posudkovou komisí MPSV ČR v Brně se obsahově shodují, a to ohledně popisu subjektivních zdravotních potíží, jejich objektivního vyhodnocení i závěru o základní příčině schopnosti sebeobsluhy. Konstatoval, že oba posudky shodně dospěly k závěru, že zdravotní stav žalobkyně a její schopnost sebeobsluhy odpovídá částečné bezmocnosti, neodpovídá však převážné bezmocnosti. Uvedl dále, že vyhotovený posudek posudkové komise přesvědčivým a objektivním způsobem vyvrátil námitku žalobkyně, že je převážně bezmocná a že její bezmocnost nebyla v I. stupni správním orgánem vyhodnocena. Konstatoval, že posudková komise svůj posudek velmi podrobně a srozumitelně odůvodnila. Vyslovil názor, že správní orgán postupoval v souladu se zákonem, když zdravotní stav žalobkyně a schopnost její sebeobsluhy posuzoval podle vyhlášky č. 284/1995 Sb. a v rámci současné zákonné úpravy ani jinou možnost neměl. Krajský soud dále uvedl, že byl povinen v rámci přezkumného řízení vycházet z ustanovení § 75 odst. 1 s. ř. s., tj. vycházet ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu s tím, že řízení ve správním soudnictví má přezkumný charakter. Soud uzavřel, že vzhledem k tomu, že žalovaná postupovala v souladu s platnými právními předpisy, žalobu žalobkyně zamítl jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 s. ř. s.

Proti tomuto rozsudku podala včas kasační stížnost žalobkyně (dále též jen stěžovatelka), a to z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Vznela především námitky proti posudku posudkové komise, o němž nejprve uvedla, že jde o důkaz orgánu žalovaného, což již samo o sobě objektivnost takového důkazu zpochybňuje. Namítala dále, že v tomto posudku jsou rozpory, s tím, že závěr posudku je v rozporu se všemi třemi zprávami lékařů a neodpovídá ani zjištění členek posudkové komise při návštěvě jejího bydliště.

Namítala dále, že posudková komise nesprávně interpretovala lékařské zprávy MUDr. N. ze dne 9. 2. 2006 a 10. 3. 2006, ortopedický nález MUDr. A. ze 10. 5. 2006 a MUDr. T. ze dne 16. 8. 2006, když dovodila, že je stěžovatelka schopna chůze jen v ortopedické obuvi, s oporou dvou berlí nebo oporou o pevné předměty, případně s pomocí jiné osoby.

Namítala dále, že ani hodnocení návštěvy členkami posudkové komise nebylo objektivní, neboť po bytě se pohybovala po kolenou. Takovému pohybu se stěží dá říci chůze. Za stejně neobjektivní považovala tu pasáž posudku, ve které se uvádí, že si jídlo chystá sama, je schopna sníst pokrm a vypít nápoj a užívat předepsané léky. K tomu dodala, že tyto úkony skutečně většinou sama zvládne, ale jen proto, že musí mít od druhé osoby jídlo, pití a léky přichystány na stole, neboť si je sama není schopna přemístit. Uvedla dále, že se snaží svému onemocnění nepoddávat a proto od jiných nevyžaduje soustavou přítomnost a stačí jí, když jí nejbližší příbuzní nebo sousedka pomůžou během dne jen občas, a v jejich nepřítomnosti se pokouší situaci zvládnout sama. Ne vždy se jí to však podaří, což se také stalo krátce před jednáním soudu, kdy ve snaze sama si přihrát jídlo, toto na sebe vylila a opařila se. V důsledku toho byla delší dobu hospitalizována na popáleninovém centru. Nesouhlasila se závěrem posudkové komise a konstatovala, že pokud soud v napadeném rozhodnutí vycházel jednostranně ze závěrů posudkové komise žalované a nehodnotil rozpory mezi závěrem komise a jejími zjištěními, jakož i mezi lékařskými posudky, pak nutno konstatovat, že skutková podstata, v níž bylo v rozhodnutí vycházeno, neměla oporu ve spisech a byla s nimi v rozporu. Namítala, že v napadeném rozhodnutí soud nesprávně posoudil právní otázku, když při hodnocení, zda je osobou převážně bezmocnou, nevzal v úvahu, že splňuje právním předpisem předepsané podmínky již tím, že při chůzi potřebuje pravidelnou pomoc, případný soustavný dohled jiné osoby. Navrhovala, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná se k podané kasační stížnosti nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek z hledisek uvedených v ustanovení § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. Z obsahu kasační stížnosti plyne, že ji stěžovatelka podává z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písmeno a) a b) s. ř. s.

Podle § 103 odst. 1 s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené

a) nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení,

b) vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Taková pochybení Nejvyšší správní soud v napadeném rozsudku neshledal.

Předmětem přezkumného soudního řízení v posuzované věci bylo rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 14. 6. 2006, č. X, jímž byla zamítnuta žádost stěžovatelky o zvýšení důchodu pro převážnou bezmocnost pro nesplnění podmínek ustanovení § 70 odst. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Sb. v platném znění. Rozhodnutí o nároku na dávku, jejíž přiznání je podmíněno zdravotním stavem, je závislé především na odborném lékařském posouzení. V přezkumném soudním řízení pak posuzují zdravotní stav a pracovní schopnost občanů, jakož i skutečnosti rozhodné pro přiznání, odnětí, eventuelně změnu zvýšení důchodu pro bezmocnost, posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (§ 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. v platném znění). Uvedené komise jsou přitom ze zákona povolány nejen k celkovému posouzení zdravotního stavu, dochované

pracovní schopnosti, rozsahu a charakteru pomoci, dohledu, popřípadě ošetřování jinou osobou při úkonech braných v úvahu pro posouzení bezmocnosti, ale i k zaujetí posudkových závěrů o bezmocnosti a o jejím stupni ve smyslu ustanovení § 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., třebaže jde v oblasti rozhodování o zákonných nárocích ve věcech důchodového zabezpečení (pojištění) především o pojmy právní. Posudek komise soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v § 77 odst. 2 s. ř. s., nicméně vzhledem k jeho mimořádnému významu v tomto řízení, plynoucímu z uvedené zákonné úpravy, nevzbuzuje-li takový posudek z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti žádnou pochybnost a nejsou-li tu ani jiné skutečnosti nebo důkazy, jimiž by správnost posudku mohla být zpochybněna, bývá zpravidla v řízení důkazem rozhodujícím.

Stěžovatelka však v podané kasační stížnosti posudek posudkové komise MPSV ČR ze dne 19. 10. 2006, který vzal krajský soud za podklad svého rozhodnutí, zpochybnila, a to nejprve v obecné rovině, když namítala, že se „žalovaný dovolává k důkazu stanoviska svého orgánu“.

Uvedenou námitku stěžovatelky neshledal Nejvyšší správní soud důvodnou. K tomu uvádí, že organizační uspořádání sociálního zabezpečení, působnost orgánů státní správy v sociálním zabezpečení a v řízení ve věcech důchodového pojištění a důchodového zabezpečení upravuje zákon ČNR č. 582/1991 Sb. Podle § 3 odst. 3 písmeno a), b), c) jsou orgány sociálního zabezpečení Ministerstvo práce a sociálních věcí, Česká správa sociálního zabezpečení a Okresní správy sociálního zabezpečení. Podle § 4 odst. 2 citovaného zákona posuzuje ministerstvo zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění a za tím účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. Pro vydávání posudku se přiměřeně použijí ustanovení obecných předpisů o správním řízení. Složení posudkových komisí upravuje vyhláška Ministerstva práce a sociálních věcí č. 182/1991 Sb., podle níž posudkovými lékaři a tajemníky posudkových komisí pověřuje ministerstvo své pracovníky se souhlasem těchto pracovníků (§ 3 odst. 1). Dalšími členy posudkových komisí jsou odborní lékaři jednotlivých klinických oborů. Podle § 3 odst. 2 této vyhlášky je posudková komise ministerstva schopna jednat a usnášet se, je-li přítomen posudkový lékař, který je předsedou této komise, tajemník a další lékař. Posudková komise ministerstva se usnává většinou hlasů a při rovnosti hlasů ožhduje hlas jejího předsedy. Úpravu § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. neshledal Ústavní soud protiústavní (srov. č. 37 listiny a nálezy sp. zn. ÚS 92/95) s ohledem na ustanovení § 250q i § 246 c o. s. ř. ve znění účinném do 31. 12. 2002, která umožňovala a umožňuje aplikaci zásady skutečného stavu věci prováděním i jiných důkazů a dále s ohledem na složení komise upravené v § 3 vyhlášky č. 182/1991 Sb. Sama skutečnost, že posudková komise je orgánem Ministerstva práce a sociálních věcí, není důvodem k pochybnostem o objektivitě jejích závěrů; ta má být garantována složením posudkových komisí předepsaným § 3 odst. 1 vyhlášky č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon České národní rady o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, podle níž jsou členy posudkových komisí nejen posudkoví lékaři a tajemníci z řad pracovníků Ministerstva práce a sociálních věcí, ale i odborní lékaři jednotlivých klinických oborů, tedy osoby odlišné od pracovníků Ministerstva práce a sociálních věcí. (Shodně též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2003, č. j. 5 Ads 4/2003 – 35, publikovaný pod č. 33/2003 Sb. NSS).

Stěžovatelka však zpochybňovala posudek posudkové komise i konkrétními námitkami. Namítala, že posudková komise nesprávně interpretovala lékařské nálezy MUDr. N. ze dne 9. 2. 2006 a 10. 3. 2006, MUDr. A. ze dne 10. 8. 2006 a MUDr. T. ze dne 16. 8. 2006.

S tímto tvrzením Nejvyšší správní soud nesouhlasí. Především je nutno zdůraznit, že podstatný obsah stěžovatelkou zmiňovaných lékařských zpráv je uveden v posudku pod bodem „zdravotní stav doložen“. Nejvyšší správní soud neshledal, že by obsah těchto zpráv byl nějak nesprávně interpretován, naopak, částečná citace těchto nálezů je shodná s jejich obsahem. Uvedla-li posudková komise, že chůze je možná jen v ortopedické obuvi s oporou dvou berlí nebo o pevné předměty, případně jinou osobou, nejedná se o nesprávnou interpretaci výše uvedených lékařských nálezů, ale o posudkové hodnocení a závěr, který vychází i z dalších zjištění, a to z obsahu posudkové dokumentace a ze zjištění učiněných při návštěvě v bytě stěžovatelky členkami posudkové komise MUDr. T. a paní Š., dne 16. 10. 2006.

Stěžovatelka pak dále namítala neobjektivnost posudku posudkové komise v té části, která vychází ze zjištění učiněných členkami posudkové komise MPSV ČR. Stěžovatelka především tvrdí, že se po bytě pohybovala po kolenou. Uvedené tvrzení je skutečně zcela v rozporu se zjištěními učiněnými dne 16. 10. 2006 členkami posudkové komise. Podle jejich zjištění se stěžovatelka dostavila ke vchodovým dveřím a s oporou o stěny a nábytek (bez berlí) dovedla členky posudkové komise do pokoje, kde si lehla na postel. Dále bylo zjištěno, že stěžovatelka se pohybovala po bytě bez cizí pomoci a opírala se o nábytek u stěny. Na WC dojde a obslouží se tam a sama se i vykoupe.

Zjištění učiněná členkami posudkové komise byla uvedena v úředním záznamu ze dne 16. 10. 2006. Z obsahu posudkové dokumentace dále plyne, že stěžovatelka byla navštívena posudkovou lékařkou MUDr. J. dne 15. 5. 2006. Pokud jde o chůzi, bylo konstatováno, že stěžovatelka chodí se dvěma berlemi. Skutečnost, že stěžovatelka chodí se dvěma berlemi, je uvedena i v lékařském nálezu pro zjištění bezmocnosti ze dne 9. 2. 2006, vypracovaného MUDr. N., i v lékařském nálezu MUDr. T. ze dne 16. 8. 2006.

Nejvyšší správní soud rozhodně nehodlá zpochybňovat závažnost zdravotního postižení stěžovatelky, ani její omezenou schopnost sebeobsluhy, avšak skutečnosti, které jsou tvrzeny v kasační stížnosti, jsou v podstatě vyvráceny všemi ve spise založenými lékařskými nálezy, včetně těch, kterých se stěžovatelka dovolává. Tvrzení o tom, že se stěžovatelka pohybovala před členkami posudkové komise po kolenou, pak nebylo uplatněno ani u jednání před soudem dne 27. 11. 2006, tedy poté, co stěžovatelka byla seznámena s posudkem posudkové komise (tento obdržela dne 9. 11. 2006) a poté, co byl u tohoto jednání důkaz posudkem posudkové komise proveden.

Nejvyšší správní soud má tedy shodně s krajským soudem za to, že o skutkovém stavu, tedy o rozsahu zdravotního postižení a schopnosti sebeobsluhy stěžovatelky, který tu byl ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí, tj. k datu 14. 6. 2006, pochybnosti nejsou, neboť jeho zjištění je doloženo lékařskými nálezy ošetřujících lékařů včetně těch, o nichž se zmiňuje stěžovatelka, a posudky posudkových orgánů, které vycházely ze zjištění učiněných při návštěvě stěžovatelky v bytě dne 15. 5. 2006 a 16. 10. 2006. Je sice zcela nesporné, že stěžovatelka se pohybuje obtížně, avšak skutečnost, že se pohybuje, respektive ke dni napadeného rozhodnutí, pohybovala o dvou francouzských berlích, sama o sobě, ani ve spojení s ostatními zjištěními, nezpochybňuje závěr o tom, že schopnost sebeobsluhy ke dni vydání napadeného rozhodnutí odpovídala pouze částečné bezmocnosti.

Stěžovatelka pak dále namítala, že neobjektivní je pasáž posudku, ve které se uvádí, že jídlo si chystá sama a je schopna pokrm sníst, nápoj vypít a užívat léky, ovšem vzápětí dodala, že tyto úkony skutečně sama zvládne bez pomoci s tím, že musí mít od druhé osoby

jídlo, pití a léky přichystány na stole. I tak z výše uvedeného plyne, že stěžovatelka je schopna jíst připravený pokrm a vypít připravený nápoj i užívat předepsané léky, byť za situace, že má problémy s uchopením tablety.

Nejvyšší správní soud tedy se zřetelem k výše uvedenému nesdílí názor stěžovatelky o tom, že jsou rozpory mezi závěrem posudkové komise a jejími zjištěními, jakož i mezi lékařskými posudky. Naopak, posudek posudkové komise MPSV ČR v Brně považuje stejně jako krajský soud, za objektivní a přesvědčivý, neboť posudkové závěry mají oporu v lékařské a posudkové dokumentaci a ve zjištěních učiněných posudkovými lékaři při návštěvě v bytě stěžovatelky. Nejvyšší správní soud pak neshledal pochybení ani v postupu krajského soudu a jeho právních závěrech učiněných v napadeném rozsudku, a konstatuje, že se krajský soud věci náležitě zabýval a věc správně právně hodnotil.

Pro informaci stěžovatelky je nutno uvést, že přezkumné soudní řízení je ovládáno zásadou zakotvenou v ustanovení v § 75 odst. 1 s. ř. s., podle něhož při přezkoumání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. V dané věci to tedy znamená, že bylo třeba přezkoumat rozsah a intenzitu stěžovatelčina zdravotního pojištění a schopnost sebeobsluhy ke dni 14. 6. 2006, čemuž krajský soud zcela dostál. Za této situace pak dále nutno dovodit, že ke změnám ve zdravotním stavu, které nastaly po tomto dni, a ke změnám ve schopnosti sebeobsluhy by nebylo možno přihlídnout. Nicméně, domnívá-li se stěžovatelka, že ve zdravotním stavu a schopnosti sebeobsluhy došlo po 14. 6. 2006 k výraznému zhoršení (v kasační stížnosti uvádí svou hospitalizaci), má možnost se domáhat požadované dávky novou žádostí (od 1. 1. 2007 jde o příspěvek na péči podle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách ve znění zákona 29/2007 Sb.).

Se zřetelem k výše uvedenému dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že zdravotní stav a schopnost sebeobsluhy stěžovatelky byly přezkoumány řádně a objektivně, přičemž bylo prokázáno, že stěžovatelka ke dni vydání napadeného rozhodnutí, tj. ke dni 14. 6. 2006 nebyla převážně bezmocná podle § 2 odst. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb. a nárok na zvýšení důchodu pro převážnou bezmocnost jí proto k uvedenému dni nevznikl. Za této situace považuje Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Brně za správný a zákonu odpovídající. Kasační stížnost tedy neshledal důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že žádný z účastníků nemá právo na jejich náhradu, neboť stěžovatelka ve věci úspěšná nebyla a žalované právo na náhradu nákladů řízení ze zákona nevzniklo (§ 60 odst. 1 a 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. července 2007

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu